

Představuje se *Společnost pro hospodářské a sociální dějiny*

Společnost pro hospodářské dějiny se ustavila jako dobrovolné sdružení zájemců o tento interdisciplinární obor v březnu roku 1990. Hned při svém vzniku si stanovila tyto základní okruhy budoucí činnosti: 1. Informace o připravovaných pracích a projektech, přednášky a diskuse; 2. Rozvíjení neformální recenzní a široce pojaté informační činnosti; 3. pořádání specializovaných seminářů a konferencí k teoretickým a metodologickým otázkám; 4. Podpora interdisciplinárních kontaktů mezi příbuznými pracovišti a obory; 5. Oponování vědeckých projektů a syntéz; 6. Rozvíjení spolupráce s Mezinárodní asociací pro hospodářské dějiny a zahraničními národními organizacemi a pořádání besed se zahraničními hosty; 7. Podpora pedagogického a popularizačního působení. Tomuto široce pojatému programu, nastíněnému hned na počátku své činnosti, zůstala *Společnost* věrná v podstatě dodnes.

Nově ustavená *Společnost* chtěla přitom rozhodně navázat na činnost *Komise pro hospodářské dějiny*, založené v 60. letech na FF UK v Praze profesorem Arnoštem Klímou. Kontaktovala proto okamžitě prof. Klímu a nabídla mu místo ve svém vedení. Ten je vzhledem ke svému zdravotnímu stavu s díky odmítl, byl však vzápětí za všeobecného konsensu členů *Společnosti* jednomyslně zvolen jejím čestným předsedou. Zůstal jím až do svého skonu na samém počátku roku 2000.

Do čela nově konstituované *Společnosti* byl zvolen prof. Václav Průcha z Vysoké školy ekonomické v Praze, přední odborník na hospodářské dějiny naší země ve 20. století. Byla to volba bezesporu šťastná. Na XI. mezinárodním kongresu hospodářských dějin v Miláně v roce 1994 se prof. Průcha stal členem výkonného výboru Mezinárodní asociace hospodářských dějin (International Economic History Association). Zvolení předsedy naší národní společnosti bylo výrazným ohodnocením jeho osobních kvalit, současně i na mezinárodním poli neobyčejně oceňovaným výsledkem české vědecké diplomacie. Od roku 1978, kdy se ze zdravotních důvodů vzdal svého členství ve zmíněném orgánu prof. A. Klíma, totiž českoslovenští hospodářští historikové o zastoupení ve vedení této mezinárodní instituce usilovali marně. Návrat našeho reprezentanta mezi světovou elitu byl velkou osobní poctou a současně i závazkem pro další práci naší *Společnosti* i celé české historické obce.

Tolik z historie. Dnešní *Společnost* (na jaře letošního roku byl její název rozšířen na *Společnost pro hospodářské a sociální dějiny - SHSD*) sdružuje cca 120 specialistů z řady centrálních i regionálních ústavů, muzeí, archivů a dalších odborných pracovišť, dále vysokých škol historického i ekonomického směru a mnoho dalších zájemců o zmíněný obor z celé ČR. Jejím členy jsou však i zahraniční odborníci - zmínit lze např. skupinu kolegů ze Slovenské republiky či prof. A. Teichovou z Cambridge. Členství v *SHSD* je bezplatné. (Přihlášku do ní je možno na požádání obdržet od tajemníka či předsedy *Společnosti*.)

V čele *SHSD* stojí plenárním shromážděním volený sedmičlenný výbor, doplněný dvěma náhradníky s poradním hlasem. V současné době jsou členy výboru (seřazeno abecedně a bez titulů) J. Englová (UJEP Ústí n. Labem), J. Geršlová (VŠB-TU Ostrava), D. Jančík (FF UK Praha), Z. Jindra (FF UK Praha), V. Lacina (HÚ AV Praha), E. Maur (FF UK Praha), J. Novotný (Archiv SBČ), V. Průcha (VŠE Praha) a L. Slezák (HÚ AV Brno). Předsedou *Společnosti* je v současnosti J. Hájek (HÚ AV Praha), funkci tajemníka vykonává I. Jakubec (FF UK Praha). Při změně názvu *Společnosti* a rozšíření její působnosti o sociální dějiny na jaře t.r. byl výbor dočasně zvětšen o zástupce tohoto oboru - J. Štaifa (FF UK Praha) a P. Vošahlíkovou (HÚ AV Praha). Volební období je tříleté, příští volby členů výboru *SHSD* se uskuteční v první polovině roku 2001.

SHSD pořádá pro své členy i další odbornou veřejnost dva- až třikrát ročně přednášky, semináře a panelové diskuse, jejichž prostřednictvím průběžně mapuje nejnovější výsledky výzkumu na poli hospodářských a sociálních dějin u nás, diskutuje některé nové metodické a metodologické otázky oboru či dává příležitost prezentace badatelských výsledků mladým historikům. Z posledních let lze zmínit např. tato témata: Hospodářské dějiny na rozcestí, aneb k některým tendencím mezinárodních diskusí o raném novověku; Sociální konflikt roku 1848 a jeho vliv na formování občanské společnosti; Podnikatelské osobnosti v hospodářském vývoji 19. a první poloviny 20. století; Hospodářská politika v meziválečném Československu; Mnichov a textilní průmysl okupovaného pohraničí českých zemí; Měnový vývoj Československa po druhé světové válce (1945-1988); Mezinárodní kongres hospodářských dějin v Madridu - a jak dále?; Nejnovější výsledky českých sociálních historiků a náš současný pohled na vzájemný vztah sociálních a hospodářských

dějiny; či nejnověji: Regionální vývoj jako součást hospodářských a sociálních dějin.

SHSD se také spolupodílí na celé řadě vědeckých a odborných akcí jak centrálních institucí, tak i regionálních pracovišť. Její snahou je v těchto případech nejen umožnit setkání příslušných odborníků, ale i "přilákat" specialisty z centrálních pracovišť do regionů. V této souvislosti lze zmínit dvě odborná kolokvia pořádaná v posledních dvou letech v Ostravě: loňské "Transformační procesy v hospodářství střeoevropských zemí ve XX. století" a letošní "Kdo sloužíš vlasti, odměny nečekej (ke 120 výročí narození K. Engliše)".

Svým členům *SHSD* několikrát (zpravidla 3-4krát) ročně rozesílá zdarma *Informační bulletin SHSD*. Kromě pozvánek na akce *Společnosti* seznamuje tato brožurka čtenáře s děním na domácí i mezinárodní odborné scéně, přináší nejaktuálnější sdělení o připravovaných i stručné zprávy o již uskutečněných konferencích, seminářích či přednáškách, dále krátké anotace nejnovějších publikací z oblasti hospodářských a sociálních dějin a celou řadu dalších organizačních i odborných informací. Zájemci o odebírání *Informačního bulletinu SHSD* z řad ostatních členů SHČR-HK mohou požádat o zařazení do příslušné adresářové databáze, nejlépe prostřednictvím předsedy či tajemníka *SHSD*. V současné době se přitom připravuje i elektronická podoba tohoto bulletinu, takže v dohledné době bude možné se s jeho obsahem průběžně seznamovat i na Internetu.

Členové *Společnosti* se významnou měrou podílejí i na vydávání dalších periodik s tematikou hospodářských a sociálních dějin. Mnohaletou tradici má sborník *Hospodářské dějiny - Economic History*, vydávaný v Historickém ústavu AV ČR. V jeho 21. svazku (Praha 1995) je uveřejněna bibliografie první dvacítky čísel. V nejbližší době se objeví svazek č. 22. V Ústavu hospodářských a sociálních dějin FF UK Praha je zase od r. 1994 prakticky každoročně vydáván cizojazyčný sborník *Prager Wirtschafts- und Sozialhistorische Mitteilungen - Prague Economic and Social Papers*, který seznamuje zahraniční zájemce s novějšími výsledky naší ekonomicky a sociálně orientované historiografie. Další víceméně periodickou sérii tvoří řada *Studie z hospodářských dějin*, připravovaná katedrou hospodářských dějin národohospodářské fakulty VŠE v Praze. Z množství periodik vycházejících v regionech lze zmínit např. čtvrtletník *Ekonomická*

revue, vydávaný Ekonomickou fakultou VŠB-TU v Ostravě, který rovněž zařazuje do svého obsahu četné drobnější studie členů *Společnosti* s tematikou z daného oboru. Tento výčet by mohl pokračovat citováním i mnoha dalších periodik.

Bylo již řečeno, že členství ve *Společnosti* je bezplatné. Stále rostoucí finanční náklady na její činnost jsou hrazeny několika způsoby. Především je to vstřícný postoj vedení většiny hlavních odborných pracovišť, který pomáhá zejména při zajišťování běžné administrativní agendy *Společnosti*. Náročnější úkoly jsou plněny za finanční pomoci *Nadačního fondu Albína Bráfa*, který byl mj. za tímto účelem v polovině 90. let založen. Zmíněný nadační fond přispívá členům *Společnosti* i na účast na finančně náročnějších konferencích a jiných odborných akcích.

Ve snaze přispět ke vzájemné informovanosti o činnosti různých odborných skupin v rámci celé naší historické obce, s cílem zlepšit komunikaci mezi nimi a těsněji napojit své akce na činnost celé historické odborné veřejnosti se výbor tehdejší *SHD* na konci minulého roku rozhodl zintenzivnit spolupráci se Sdružením historiků ČR - Historickým klubem. Dopisem adresovaným předsedovi Sdružení historiků ČR prof. J. Pánkovi požádal o přijetí *Společnosti* za kolektivního člena SHČR-HK. Výbor SHČR-HK na své schůzi dne 20. ledna 2000 pak této žádosti vyhověl a kolektivní členství *SHD* schválil.

To jsou základní informace o historii a činnosti *Společnosti pro hospodářské a sociální dějiny ČR* pro členy SHČR-HK i pro případné další interesenty. Všechny další dotazy ohledně práce zmíněné *Společnosti* Vám poskytnou a potřebné informace podají, ať již osobně, písemně či elektronicky, předseda *SHSD* PhDr. Jan Hájek, CSc., Historický ústav AV ČR, Prosecká 76, 190 00 Praha 9, e-mail: hajek.jan@cmail.cz, nebo tajemník *SHSD* doc. PhDr. Ivan Jakubec, CSc., Ústav hospodářských a sociálních dějin FF UK Praha, nám. J. Palacha 2, 126 38 Praha 1, e-mail: ivan.jakubec@ff.cuni.cz.

Jan Hájek